# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 185. Джерзи Сиҭі, Н. Дж., середа, 11. серпня, 1926. VOL. XXXIV. No. 185. Jersey City, N. J., Wednesday, August 11. 1926. THREE CENTS


## ОПЕЧАТАНО ПРИНАЛЕЖНОСТИ І ДОРОГОЦІННОСТИ ЦЕРКОВ

МЕКСИКО, 9. серпня. — Правительство оголосило, що воно буде переводити далі консеквентно ухвалені конституцією реформи. В звязку з тим зарядило опечатання приналежностий церков враз зі всіми церковними дорогоцінностями. Зажадало рівнож від протестантських пасторів реґістрації.

Католицький епископат видав стейтмент, в якім взиває вірних до пошанования конституції, але заказує виконувати ті зарядження, які кривдять церкву.

### НОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ БОЙКОТ.

МЕКСИКО, 9. серпня. — Католики розкинули по місті сотки летючок, в яких взивають людність до ще острійшого економічного бойкоту. Кажуть виймати з банків всю готівку, не ходити до театрів, а купувати тільки річи найконечнійшої потреби і то тільки в тих склепах, які не симпатизують з урядом. Католики мають тепер нагоду показати свою силу, вони мусять виграти і змусити правительство до відвороту. Католики мають силу. Яких 10,000,000 вже сегодня стоїть за бойкотом. Кажуть бойкотувати навіть пресу і її не читати, бо вона потягає за урядом. Заказують уживати телефону і телеґрафу, кажуть перестати платити ренти і инші довги, словом дораджують спаралiжувати ціле життя. Думають, що це одинокий спосіб, яким зможуть побідити правительство.

### ПРОТИ БЕЛЬОВАННЯ ЗЛОЧИНЦІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 9. серпня. — Коммишіонер Мек Долин віднісся до судів, щоби припинили бельованне бандитів, бо вони втікають і наносять суспільности велику шкоду. Через вибельованих злочинців годі привести місто до порядку. В тім одним році згинуло вже пятьох полісменів, які намагалися прилапати вибельованих злочинців і поставити наново перед суд.

### ПРЕЗ. КУЛИДЖ СТУРБОВАНИЙ ПИСЬМОМ КЛЄМАНСА.

НА ТРЕНІ в дорозі до Вашінґтону, 9. серпня. — Президент Кулидж прочитавши отверте письмо Клеманса, звернене до него в справі французьких довгів, не дав ніякої відповіди та заявив, що не буде на него відповідати. Близькі президента підносять, що президент мав сказати, що ця справа належить тепер до конґресу і сенату в Вашінґтоні і в Парижи. Президент побоюється, щоби це письмо не внесло нового замішання.

### У ВАШІНҐТОНІ УВАЖАЮТЬ ПОСТУПОК КЛЄМАНСА ЗА ПОЛІТИЧНИЙ ТРИК.

ВАШІНҐТОН, 9. серпня. — Офіціяльні кола підносять, що Клемансо кинув справу довгів в вир політичної драчі. Припускають, що мусить бути якась звязь між його письмом а виступом Черчіля в Лондоні та тим рухом, який твориться в цілій Европі, а який стремить до повної ліквідації военних довгів.

Боються, що через письмо Клеманса справа довгів ще більше заостриться і дасть змогу „непримиренним", як Борі і дургим, до нових атаків.

### НЕ МОЖУТЬ ВИДОБУТИ ЗАСИПАНИХ МАЙНЕРІВ.

СЕЛЕМ, Ке., 9. серпня. — До засипаних пятьох майнерів не можуть ще й досі добутися, хоч працюють коло їх видобуття вже пять днів. Многі сумніваються, чи застануть їх живими, бо бояться, що залле їх вода.

### СМІХОВИНКИ З ЛЄОПАРДОМ.

РЕД БЕНК, Н. Дж., 9. серпня. — На конто утікшого з зольогічного городу леопарда, якого ще досі не приловлено, курсують в цілій околиці неймовірні легенди про те, скільки то вже людей не поїв той леопард. Між иншим оповідають, що на одно тільки сніданне пожер леопард щось аж пятеро людей. Біда тільки в тім, що ніхто не є в стані подати імена тих, що їх поїв леопард. Все те жарти.

### ВЕЛИКІ ФИЛІ ЗАТОПИЛИ 13 ЛЮДЕЙ.

БОФФАЛО, Н. Й., 9. серпня. — На бічу біля озера Ірі надійшла з озера така величезна филя, яка потягнула за собою в озеро богато людей, з яких затонуло 13 осіб. Всі вони купалися, а що вода була цілком спокійна, ніхто не міг надіятися такого нещастя. Догадуються, що це надзвичайне явище мусіло наступити наслідком якогось потрясення на дні озера.

### СТРАХ ЧЕРЕЗ ГАДИНУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 7. серпня. — На Лексинґтон Евню появилася на 6 фітів довга гадина, яка перелякала всіх мешканців дооколичних домів. Всі пошукування за нею з боку поліції і спроваджених з менажерії експертів були даремні.

### ДЕМОКРАТИ БУДУТЬ МАЛИ БІЛЬШІСТЬ.

ВАШІНҐТОН, 7. серпня. — Конґресмен В. А. Олфілд з Еркензас заявив, що коли з пенсилвенійського стейту ввійде в листопаді нових 8 конґресменів, демократи будуть мали в Конґресі більшість.

### НОВА СПРОБА ПЕРЕЛЕТІТИ ОКЕАН.

ВЕСТБУРИ, Л. Ай., 7. серпня. — Дня 25. серпня виберeverything ся Рене Флонк, французький капітан від воздухоплавства враз з двома або трома Американцями в подорож через океан з Поля Рузвелта до Парижа. Роботи над викінченєм аероплянa ведуться як день так ніч. Надіються, що до 25 серпня все буде готове.

### СЕРДЕЧНА ЛЮБОВ.

Пан Михайло Довгий з Ню Гейвен, Конн., присилає нам отсю новинку, яку він вибрав зі старокраєвого листа, що сими днями прийшов до нього:

В селі Дуплисках, повіт Заліщики, Галичина, случився ось такий випадок:

Син Миколи Качура залюбився в дочці Панька Стадника так щиро, що в самі Зелені Свята, коли то заводять танець на селі, почали обоє обійматись та цілуватись публично в танци.

Мати дівчини побачила се та вирвала її від хлопця, а взявши її за руку, повела домів. Дівчина з жалю, що мати не хотіла дати дозволу повінчатися з хлопцем, котрий був біднійший від неї, сказала: „То би було гарнійше, якби він дав мені кульку в серце, ніж має оженитися з другою".

Вечером згаданий парубок написав лист, розпорядив, який має бути похорон, узяв револьвер і прийшов до саду дівчини. По якімсь часі вийшла дівчина до нього, підписавши декрет любовної смерти і розпоряджениє.

Хлопець виняв револьвер і стрілив в саме серце дівчині, а потім собі відобрав життє. На другий день їх найдено у саді неживих. Прибувша комісія по оглядинах прочитала лист нещасного парубка і зарядила похоронити обоє небіщиків в одній ямі та положити оден хрест на гробі.

От так то покінчилася сердечна любов на селі.

### ЗОРУЖЕНІ ЗЛОДІЇ.

До присілка Карчмари коло Бартатова (під Львовом) прийшов около 1 год. в ночи жандарм на патролю і коло стодоли Петра Бедрили побачив якихсь підозрілих людей. Тому пустив наперід свого пса, який зачав гавкати на тих людей. Жандарм підійшов під стодолу і крикнув: „Стій, руки до гори". В тій хвилі впав карабіновий стріл, але не поцілив жандарма. Жандарм також стрілив два рази, але також хибив, а підозрілі люди повтікали і не можна їх знайти. Лишили вони під стодолою два горшки сметани, багато сира і инші річи, які покрали в Бартатові. Були то отже місцеві злодії, бо сейчас поховалися в селі.

### СТРАТИВ ГОЛОВУ, А ЧЕРЕЗ ТЕ Й ЖИТТЄ.

В Крушельниці коло Стрия Федьо Мартинів зі своїм сином перевозив човном Филипа Кіндратишина, Стефаца Бренича і Тимка Матіїшина. Ізза доцьів вода в ріці була велика, пірвала човен і стала його нести здовж ріки. Кіндратищин налякався, і не уважаючи на пересторогу перевізників, скочив в воду і пішов на дно, бо не вмів пливати. Тіла його не знайдено.

### „УМНОЖИСЯ, ЯКО РАХИЛЬ".

В Ярославі жидівка Малка Стрінґлер породила троє дітей, хлопчика і 2 дівчинки. Мати і діти здорові.

### ГОРІВЧАНІ ВЕСІЛЛЯ.

Горівчані весілля не переводяться. От що пишуть з Покропивної коло Озерян: На весіллях у нас пють до безтями, особливо парубчаки, котрі визуті є зовсім зі стиду. Підхмелені зачинають звичайно бійку. Так і оноді зчинилась бійка на весіллю і хтось ранив Михайла Шкільного. Він підозрівав, що це зробив Іван Кривка, син Ілька. Тому кинувся на него з баґнетом. Цей скочив на драбину і хотів втечи на стрих, але Шкільний дігнав його і пробив його наскрізь баґнетом, так, що парубок сконав. В нім втратив Ілько Кривка послідного сина. А мав їх 6. З них на війні згинуло 2, вмерло на сухоти 3, а послідному горівчане весілля доїхало. — Взагалі наші старші і розумніщі господарі повинні в кождім селі придумувати способи, як позбутися з весіль горівки. Бо доки вона буде, доти будуть такі випадки. Повинні також батьки цупко взяти в руки смаркачів, що запиваються і доводять до крівавих галабурд. От в Підрясній коло Городка парубок Андрій Прийма здибав 17-літних підпитих „парубків", що то ще снопа не вміють викинути на стирту. А були ними Дмитро і Йосиф Пристайки і Іван Шах. По пяному кинулись на Андрія Прийму і так його побили, що він помер. —Винні тут родичі, що не взяли в руки таких смаркатих парубків.

### ЗЛОЧИН ВОЛОЦЮГИ.

На присілку Корчунок (громади Долини) коло Нароля сталася така подія: 12-літна Марія Пирка пішла в ліс збирати ягоди. Там вийшов з корчів якойсь волоцюга-панок, вхопив дівчину, повалив її на землю і допустився на ній огидного насильства. Коли дівчина стала кричати, напасник ударив її кулаком між очи і душив за горло. Опісля пустив дівчину, яка з плачем побігла до дому і оповіла цілу подію. Поліція ствердила, що напасник мав якісь папери під пахою, а господарям казав, що є асекураційним аґентом. Тому нехай наші люди уважають на таких панків, які появляються на селі, бо з Любачівщини доносять, що там також подібний панок знасилував дві дівчини. Це мабуть той самий волоцюга.

### ЗАПОПАДЛИВИЙ.

Віліям Йосиф, 60-літний старець, завісивщи на дверях знак жалоби, вернув до хати, застрілив жінку, а потім себе, лишаючи лист до прогребника, в якому написав, що кошти похорону не сміють виносити більше як 83 доляри.

### ПІДРОБЛЮВАЧІ ГРОШЕЙ ДІСТАЛИ ПО ШІСТЬ ЛІТ.

Р. Гаррет і Ф. Барріт, оба з Келґарі, признались до вини, що мали в своюму посіданню 15,000 дол. підроблених грошей банку Монтреаль. За се судья Джей засудив їх на шість літ тяжкої тюрми. — Найвисшою карою за сей проступок є 14 літ.

### ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ТЕМНОТА.

З села Дмитрів, пов. Радехів, пишуть до перемиського „Українського Голосу":

Запросили мене на весілля Тимка Федуна в Дмитрові. Гадаю собі — треба піти та побалакати з людьми. Але те, що я там бачив, буде для мене научкою, щоби дмитрівські весілля обминати як заразу. От слухайте, що я тут бачив дня 22. червня в ночи: Парубок Дмитро Маковський домагався від Гриця Савули (який на весіллю був сватом) горівки і з того прийшло між ними до бійки. В обороні Гриця Савули став його брат Іван. Тоді Маковський зібрав свою компанію і разом з нею тяжко покалічив ножами обох Савулів. Як жию — не видів я ще такого весілля і таких парубків! Як подобували ножі, то подобали на чортів. Старі баби сиділи під ліжком, дівки втікали вікнами, полумиски з грішми і з пирогами порозскакувалися, стіл надломаний, а поранені Савули йойкали, кавічали, аж за серце щось тиснуло. Я думав, що це якісь бандити з ліса попригонялися, але потім я довідався, що то ніби „господарські" сини, які мають ще батьків! Гарні батьки, гарні діти! Розказували мені, що в Дмитрові бються майже на кождому весіллю. Не варта їхати до Дмитрова на весілля. — Прошений гість з Мик. зпід границі.

(Від Редакції Укр. Голосу: Рівночасно одержали ми відомість з Дмитрова, що в ночи дня 23. червня, зі середи на четвер, хтось зарубав Дмитра Маковського, коли він по північи вертав до дому від дівчини. (Це той самий, що зачав на весіллю бійку!) Маковський славний був зі своїх галабурд. Дописувач жалується, що дмитрівські парубки дуже люблять горівку, а кільканайцять є таких, що залюбки ходять по весіллях з ножами і т. п. Громада завчасу повинна зарадити лихови, бо якаж будучність тих людий, що лиш ріжуться і бються?).

### ЗА ЛЕГКИМ ХЛІБОМ.

На торговици в Станиславові ґрасує шайка картярів, яка шукає дурних селян і обгриває їх. Так обіграли оноді Василя Вацка з Гаврилівки, котрий без 50 золотих вернув до дому. Грачів вправді арештовано, але слаба це потіха для Василя, з котрого люди сміються, що хотів на жнива гроші заробити, а вернув і без того, що мав. А запитайте, чи цей Василь належить до читальні.

### ВИКРИЛИ ДУШОГУБІВ.

У місяци вересни минулого року зловлено в Дністрі трупа Івана Могилевича, господаря з Німшина коло Болшовець. Догадувались, що він сам втопився через неосторожність. Аж тепер удалось викрити, що Івана Могилевича задушила його жінка враз зі своїм коханком Федьом Яцковом. Опісля обоє винесли трупа над Дністер, посадили до лодки і пустили з водою. Обоїх арештовано.

## ЗАБРАКНЕ В СВІТІ ПОЖИВИ

ОКСФОРД, 9. серпня. — Сер Д. Голл в своїй промову, яку виголосив на сесії Британського Товариства для поширення наук, заявив, що наближається пора, коли цілий світ буде відчувати великий брак поживи. Хиба, що наука поступить і під тим оглядом і винайде способи збільшення продукції поживи.

Професор Мек Ґреґор підніс, що того рода пророцтва стоять на фальшивім ґрунті. Їх вже предсказували сотки літ тому взад. Інтенсифікація в управі збіжа і поставленне сільського господарства на висшій стопі заспокоїть ті браки, які тепер передбачують ще на довгі літа. 20% збіжа пропадає через хроби, а великі простори не використані, бо не згноєні.

### НЕ ВІДНАЙШЛИ ТІЛА КІЧЕНЕРА.

ЛОНДОН, 9. серпня. — Несподівана смерть, яка заскочила анґлійського адмірала Кіченера на кружляку Гемшір в 1916 році, не сходить ще тепер з дискусій. Як відомо, кружляють в Анґлії від давна вісти, що корабель затонув не через німецьку субмарину, ні натрафив він на міну. Корабель мали затопити противники Кіченера, яких він мав в самім уряді. Тепер рознеслися поголоски, що його тіло знайдено десь в сусідстві Норвеґії. Урядовий комунікат заперечує тій поголосці.

### В РОСІЇ СПОКІЙ.

МОСКВА, 9. серпня. — Кореспондент від Ессошіейтед Пресс повідомляє, що всі ті вісти, які подає американська і европейська преса про революцію в Росії, виссані з пальця. Панує там цілковитий спокій. Троцький працює над якоюсь книжкою, а Зіновєв поїхав собі на Кавказ, щоби відпочати і лічитися.

### ІТАЛІЯ ЗАКЛЮЧАЄ ПРИЯЗНИЙ ДОГОВІР З ЕСПАНІЄЮ.

РИМ, 9. серпня. — Вся преса фашистів радіє з приводу заключення приязного договору Італії з Еспанією. Договір той підготовлювали секретно довгий час. Буде він поданий до реґістрації в секретаріяті Ліґи Націй. Сумніваються одначе що до цего, щоби зареєстровано всі точки договору. Догадуються, що будуть там секретні точки, особливо ті, що відносяться до спільної акції Італії і Еспанії на терені Полудневої Америки, а далі справи, які відносяться до панования над Середземним морем.

Одна тільки важнійша точка відома вже тепер, а саме, що обі держави зобовязуються заховати повну невтральність на случай, колиб котра з них попала в війну, якої вона сама не спровокувала.

### ЗАТОНУЛА АНҐЛІЙСЬКА СУБМАРИНА.

ЛОНДОН, 9. серпня. — Британська адміраліція подає, що затонула підводна лодка ч. 29 в часі, коли переводжено на ній репарації. З нею затонуло і погибло пятеро людей.

### ЗАВЕРНУЛИ З ДОРОГИ.

ДОВЕР, Анґлія, 9. серпня. — Ветеран світової війни, капітан Фрайберґ і Омер Перольт з Канади пустилися перепливати анґлійський канал, але завернули з дороги по кількох годинах плавби.

### ЗАОФЕРУВАЛИ ЗА ДУРНО ПОДОРОЖ АЕРОПЛЯНОМ.

БЕРЛІН, 9. серпня. — Німецька Воздушна Ліґа віднеслася до Мисс Едерле, яка перепливла анґлійський канал, з ґратуляціями з приводу її успіху та заоферувала їй даремну подорож по Німеччині на своїх аеропляних.

### БУДУТЬ РАДИТИ В СПЕЦІЯЛЬНІЙ ГАЛІ В ВЕРЗАЛЮ.

ВЕРЗАЛЬ, 9. серпня. — На дверах галі конґресу прибита картка, що галя замкнена, бо там роблять приготовання на засіданне парляменту, на якім мають ухвалити додаток до конституції. Ту галю відчиняють дуже рідко. Послідний раз зібралося тут Національне Зібранне ще перед війною, коли вибрано Поанкаре президентом Франції. Сегодня взиває тамтуди Поанкаре послів вдруге, щоби ухвалили проектований ним амортизаційний фонд та втягнули його до конституції.

### СЕЛЯНИ ДАЮТЬ СОБІ ВЖЕ РАДУ І З АРМІЯМИ.

ПЕКІНҐ, Хіни, 9. серпня. — По хінських селах селяни узброїлися і зводять бої з арміями ґенералів, які переводять реквізиції і накладають високі податки на удержанне армій. Всюди бореться селянство з успіхом. 4,000 узброєних селян змусило навіть славного ґенерала Ву до цофнення зарядженя і уступок в користь селян.

### ЗАБИЛИ ЛІДЕРА ФАШИСТІВ.

ТУРИН, Італія, 9. серпня. — Невідомі люде напали на лідера місцевих фашистів Анджеля Блянкі і забили його вистрілом з револьвера.

### МУССОЛІНІ ДОБИРАЄТЬСЯ ДО ЖІНОЧОЇ МОДИ.

РИМ, 9. серпня. — Муссоліні виступив проти париської моди і проти спроваджування париських уборів. Робить він це не тільки з економічного боку, щоби не виходяти з краю гроша за границі держави, але й тому, щоби відновити гідність і традицію італійської жінки, якої стрій повинен нагадувати поважну італійську матрону. Новий італійський жіночий стиль буде в дечім подібний до строю римських жінок. Грецька королева Олена стоїть на чолі того жіночого комітету, який має вирішити жіночу моду в Італії.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сіті і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2,75 | На три місяці | $ 2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# РУТЕНСЬКЕ НАЗАДНИЦТВО

Чи міг був хто припускати, що вшановання памяти десятьлітних роковин смерти нашого, по Шевченку другого найбільшого національного ґенія, стрінеться в Америці з перешкодами з якогонебудь боку. Чи можна було подумати, що будуть такі, що вицофають свої підписи з відозви, яка взиває українську еміґрацію в Америці піти слідами старого краю і вшанувати гідно і примірно память Івана Франка, який своїми ґеніяльними творами розбивав у нас скалу темноти, сервілізму, опортунізму і тої страшної заскорузлости і безідейности, які давили нашу суспільність. Який огнем випікав то рутенство, ту моральну і національно-політичну гниль, яка затроювала наш національний орґанізм і не давала йому вийти на шлях поступу.

І чи можна було подумати, що в десять літ по смерти Франка знайдуться у нас такі самі давні рутенці, а навіть ще гірші як ті, що були за давної Австрії, кілька десяток літ тому взад. Чи можна собі уявити, що тут на вільній землі Вашинґтона, в країні поступу і демократизму, знайдуться серед нашої суспільности люде, які будуть ставити перешкоди відбуванню свят в честь Франка, що будуть потягати до відвічальности за те, що відступлено церковну галю на свято Франка, що будуть висилати гончі письма та інтерпелювати, чи борони Боже не відважується священик відправити панахиду за Франка.

Чи можна було припускати, що в народній часописи, яку контролюють епископ Богачевський і др. Назарук, відмовлять місця відозві Обєднання в справі свята Франка, що будуть боятися умістити його портрет ті самі, які містять портрет православного царського ґенерала Павла Скоропадського в такім наскрізь релігійно-католицькім видавництві як календар „Місіонара" з минулого року.

Так, це не тільки можливе, це сумна і гірка правда. Епископ Богачевський і др. Назарук завзялися спаралїжувати поширенне культу Франка. Вони бояться його навіть по його смерти, як боялися Франка їх попередники, ті славні радники і канонїки, що виходили з салї, як надходив Франко, що викидали його з товариств, або й денунціонували.

І чи можна дивуватися Обєднанню, що воно мусіло напятнувати таке поступованне та ратувати в той спосіб честь американської еміґрації. І чи можемо ми бути иншої думки як Обєднанне.

Епископ Богачевський має кромі д-ра Назарука ще одного сторонника, а саме ославленого епископа Хомишина з Станиславова. Між ними в тім випадку та тільки ріжниця, що епископ Хомишин вже не має тепер відваги виступати проти Франка, хоч давав колись нагану та переслідував о. Волянського з Криворівні за те, що він дозволяв вступу до церкви Франкови і Грушевському, які приїзджали до війни кождого року на літний відпочинок до Криворівні і, як оповідає др. Куровець, ходили кождої неділі до малої гуцульської церковці на богослуженне.

Та та історія належить вже до нашої передвоєнної темноти і заскорузлости. Під тим оглядом мабуть поступив вже й епископ Хомишин. І він змінився по добрій волі або під примусом. Не змінився і в нічім не поступив тільки наш епископ др. Богачевський. Для него Франко далі „еретик", а для Назарука „хаотик" тільки через те, що Франко не був релігійним фанатиком ні гетьманцем.

Як би так епископови Богочевському підставив був хто ногу, коли його назначували епископом, як підставив ногу Франкови кардинал Сембратович, то він певно думав би ціле життє тільки над тим, як би то відомститися. А Франко навіть не згадує про цю сумну історію і не нападає ні на кардинала Сембратовича ні на церкву. А прецінь через кардинала Сембратовича не став Франко професором універзитету, бо він, як подають наочні свідки, а між ними і польський поет Каспровіч, подав до австрійського уряду дуже некорисну реляцію про Франка і представив його як небезпечного чоловіка. Ціла нація наша понесла через те прямо необчислену шкоду, бо коли ґеніяльний Франко залишив нам так богату духову спадщину, працюючи в злиднях, то що доперва міг він дати нації, колиб був мав забезпечене матеріяльне життя та можність виховувати як університетський професор цілі покоління нашої молоді, будучи в безпосереднім контакті з нею.

Кривду робили Франкови за життя, кривду роблять і тепер і то люде того самого покрою. Справедливість вимагає одначе ствердити, що не всі духовні представники такі заскорузлі, рутенці як епископ Богачевський і др. Назарук, які стали тепер стовпами української реакції в Америці. Бо навіть митрополит Шептицький оцінює значінне і особу Франка инакше від наших филаделфійських автократів. В письмі, яке вислав митрополит в 1916 році з Курська, себто з російської неволі, до д-ра Західного, який жив в гадяцькім повіті на Великій Україні, пише митрополит про смерть Франка таке: „Стрінула нас найтяжча жертва, тяжча за всі наші дотеперішні жертви світової війни". Ось так оцінює митрополит особу Франка, супроти якого смерти маліють всі страхіття і нещастя світової війни.

А як задивляється духовенство в краю на Франка, видно найкраще з того опису, який подаємо про свято Франка в Сокали. Так святкують память Франка на поневоленій нашій землі під польським кнутом. Ні польський кнут, ні конкордат, ні епископські сили не можуть здержати духовенство навіть від панахиди за Франка. Воно має свій ідеал і свої переконання і не дозволяє нікому їх топтати. Тому святкує свято Франка, а навіть відправляє панахиду. Воно вже вилічилося з поганого рутенства.

# ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО ФРАНКА

В неділю дня 18. липня ц. р. відбулося велике повітове ювилейне свято Івана Франка в Сокалі. Орґанізацією цього свята занявся Повітовий Комітет для вішанування памяти Івана Франка в Сокалі під проводом адв. д-ра Олекси Ріпецького в Сокалі, до якого між иншим входили адв. д-р Богдан Чайковський в Сокалі і д-р Данило Богачевський. Сокальське староство дало, правда, дозвіл на обхід, одначе в неділю раном появилася на вулицях Сокаля численна поліція, яка цілковито при обході не була потрібна. Тому д-р Олекса Ріпецький негайно запротестував у старости Россовського проти злишнього нагромадження поліції і староста, зорентувавшись у ситуації, відкликав поліцію.

Вже в 9-ій годині почали збиратися делеґації поодиноких громад в окремих ґрупах на площі філії Т-ва „Просвіти", де мала бути відправлена панахида за І. Франка та виголошена промова. Був прегарний недільний день. Місто потопало в промінях липневого сонця. На площі „Просвіти" уставилися рядом кінні бандерії в святочних одягах, громадяне з поодиноких громад Сокальщини і Белзщини з гарно прибраними таблицями, на яких видніла назва дотичної громади. Впадали в очі прегарні одяги січовиків з чорними баранковими шапками, як також вишукані і багаті строї сільських дівчат, що уставилися в поодинокі ґрупи. **Коло полудня розпочалась відправа панахиди під проводом о. декана Дороцького з Ванева, при співучасти о. декана Граба зі Спасова і о. декана Карпяка з Ульвівка в асисті 18. священиків. Після панахиди о. декан Дороцький виголосив до зібраних тисячних мас глибоко обдуману довгу промову. Після промови орхестра, що прибула від О. О. Василіян з Жовкви, відограла гимн: „Боже великий, єдиний".** Опісля уформуваний вже перед панахидою похід рушив з місця, щоб перейти містом і окружною дорогою на майдан над Бугом. Перед очима присутніх станула давно небачена радісна картина. Чоло походу творили численні кінні бандерії на добрих конях зі стременами, одягнені у вишиванки, чорні баранкові шапки, пояси, т. зв. рейтки і чорні чоботи. Їздців було до 500. За кіннотою переходили бадьорим кроком громадяне з поодиноких громад у святочних одягах в окремих ґрупах, жінки, сільські дівчата і великі маси народа з орхестрою в середині, всіх разом понад 10.000 учасників. Сокальщина не бачила ще такого великого здвигу народа. Окрему ґрупу творила місцева і дооколична інтеліґенція. Між иншими численне духовенство, якого патріотичне становище до свята слід тут піднести з великим признанням. Походові приглядалося ціле місто. У багатьох видно було сльози в очах на вид величавого походу. Поодинокі громадяне стискали собі руки, вимінюючи слова радости, що в нас така сила, якої ніщо не може зломити. Великий похід перейшов містом, а опісля розвинувся на кілька кільометровім просторі на дорозі, щоб перейти на майдан над Бугом. Вже по пятій годині перша кіннота вїхала на майдан і уставилася рядами перед портретом Івана Франка. За нею почали уставлятись поодинокі громади, січовики, а дальше численна публика. Орхестра відіграла національні пісні, а хор відспівав пісню „Вічний революціонер". Опісля вийшов на трибуну делеґат зі Львова д-р Олександер Марітчак і виголосив до зібраної маси святочну промову, передаючи на руки Повітового Комітету в Сокалі привіт з центру. Майдан над Бугом потопав у промінях західного сонця, повівали численні синьо-жовті прапори, а настрій зібраних нагадував памятні листопадові дні 1918 р. Присутні з великою вагою вислухали промову д-ра Ол. Марітчака і після неї хор відспівав національні пісні. Перед потретом Франка перейшла дефіляда, опісляж відбулися збірні руханкові вправи Січей зі Сокальщини та вправи дівчат. З великим признанням слід піднести роботу в тім напрямі Повітової Орґанізації Сокальщини. Відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна" закінчилося свято Сокальщини і Белзчини, яке лишило в масах зібраного народу незатерте враження великої сили українського народу, що, не зважаючи на тяжкі переходи лихоліття, станув знову кріпко на ноги і з надією глядить у будучність.

(„Діло").

# З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

## КОНҐРЕС „СУФРАЖУ" В ПАРИЖІ

**Його історія і завдання. — Цьогорічний конґрес.**

Міжнародній Союз для виборчого права жінки (International Women Suffrage Alliance), запроєктований на жіночому зїзді у Вашинґтоні 1902 р., основано два роки опісля на зїзді в Берліні. Тоді опрацьовано остаточно його перший статут і намічено працю при співучасти представниць сімох народів. Як смаа назва вказує, метою „Союзу Суфражу" була боротьба за виборче право для жінок і в тому напрямі велась праця до всесвітньої війни. На першому повоєнному Зїзді в Женеві 1920. р. міг „Суфраж" з вдоволенням подати своїм членам до відома, що двацять одна держава признала жінкам усі горожанські права на рівні з мущинами, а осягнення цих прав в инших краях стає вже тільки питанням часу.

Від женевського зїзду датується зміна цілого характеру та напряму „Суфражу". Боротьба за виборче право для жіноцтва не могла остати головним і одиноким завданням цієї міжнародньої орґанізації. Стало ясним, що осягнення горожанської рівноправности не вичерпує ще всіх завдань жіночого руху, — що у всіх державах істнує ще чимало законів, які кривдять жінку і багато соціяльних лих, яких жертвою паде в першу чергу жінка. Рівнорядні умовини праці, опіка материнства і родини, державна пиринaлежність замужньої жінки, соціяльне та правне становище незамужньої матері і її дитини, боротьба з проституцією і торговлею жінками — ось питання, над яких розвязкою, через переведення нових законів, працюють жінки сорока пяти народів, злучені сьогодні в „Союзі Суфражу".

„Жінка-посол заступає цілий нарід, не лише жіноцтво. Її обовязком є працювати для свойого народу і для своєї партії, одначе понад тим стоять завдання чисто жіночі, для яких переведення мусять взаїмно собі помагати жінки цілого світа без ріжниці націй та політичних переконань". Ці слова визначної німецької громадянки d-r Gertrud Bäumer, висказані в одній з промов підчас конґресу в Парижі, характеризують вповні сьогоднішню ідеольоґію „Союзу Суфражу".

Для підсумування своєї праці та її осягів та для намічення плянів на майбутнє відбувається раз на три роки конґрес „Суфражу".

Сьогорічний конґрес відбувся в днях 28. травня до 8. червня в Парижі. Як місце нарад вибрано нарочно столицю Франції, яка, мов на глум, скрізь видимим написом Egalite, Fraternite, Liberte не признала досі горожанських прав жінці. Попри всі свої ділові праці, конґрес мав дуже маркантний манїфестаційний характер.

Французька Секція „Суфражу" зробила все, що могла, для пропаґанди ідей жіночого руху серед свойого громадянства, якого більшість ставиться до них не так може вороже як байдуже, або іронічно. Ці настрої можна було найкраще запримітити підчас маніфестаційної поїздки „autocarr'а-ми", яка входила в програму конґресу. Протягом 3-х годин переїхало біля 200 учасниць конґресу Париж здовж і вширш у великих автах, на яких видніли великі написи „усі жінки мають голосувати", „для всіх рівні права" тощо. Головними вулицями супровожав нас різкий сміх, іронічне скривлення уст або здвигнення раменами. Кілька приязних слів, які маніфестантки почули — були сказані... по анґлійськи. Змінилась картина, коли ми вїхали у вузькі вулиці передмістя. Тут, що крок нас вітали, лунали брава та оклики: „так повинно бути", „Ми маємо всі обовязки, платимо рівні податки — хочемо мати всі права". Одна перекупка квітів не жалувала кинути в кожне авто китиці.

Так отже конґрес вітат сердечно лише париський пролетаріят, но... і офіційний Париж. Цей приймав членниць конґресу як ніяка столиця досі суфражисток не приймала. (Піднесла це при прощанні президентка „Суфражу" Корбет Ашбі з малою заміткою, що не вважаючи на таку прекрасну та щиру гостину, конґрес, на жаль, мусить усе тямити, що французька жінка ніяких прав не має). На засідання і бюра конґресу віддано всі найкращі салі „Сорбони" (університету), для одної маніфестації найбільшу салю в місті „Трокадеро", президент міста гостив учасниць конґресу в прийомних салях „Hotel de Ville", „Опера" дала святочну виставу і президію прийняли в сенаті та палаті послів — одним словом суфражистки мають з Парижа гарні спомини. Одначе чи французька жінка буде мати з цього яку реальну користь — не знати.

Конґрес, в якому взяло участь біля тисячі жінок з цілого світа, був зорґанізований без закиду.

Дві великі салі „Сорбони" занимав секретаріят з відповідним адміністративним апаратом, окремо поміщено бюра інформаційні, пресові, власний відділ почтовий, телеґрафічний і телефонічний. Частину вестібулю занимала виставка ручних жіночих робіт, з яких розпродажі призначено дохід на цїли конґресу. Делеґатки поділено на кілька ґруп, з яких кожна мала відзнаку иншого коліру. І так були делеґатки з правом голосу, їх заступниці, делеґатки инших жіночих орґанізацій, журналістки і гості. Відповідно до цього поділу були призначені місця у великому амфітеатрі „Сорбони", де відбувались усі засідання і маніфестації. Для надання інтернаціонального характеру конґресові мусіла кожна делеґація вивісити свій національний прапор в амфітеатрі, а президентки кожної ґрупи сиділи підчас офіційних засідань на естраді зі стяжками в національних колірах. На салі кожна делеґація мала заздалегідь призначене місце з великим написом — назвою краю. Порядок на салі удержували анґлійські пластунки.

**Праця конґресу, його учасниці, українська делеґація.**

Працю конґресу можна поділити на внутрішно-адміністраційну, ідеольоґічну і маніфестаційну.

До першої частини належали такі справи як зміна статутів, приняття нових членів, звіти президії, ухвалення буджету, вибір екзекутиви, то-що.

Головна і властива праця конґресу, себто ідеольоґічна заняла майже всі засідання. Були це звіти та резолюції поодиноких комісій. І так комісія державної приналежности замужної жінки подала до відома нові закони Злучених Держав Америки, Бельґії, Румунії, Швеції, Норвеґії, Данії та Австрії, на підставі яких жінки згаданих держав, виходячи замуж за чужинців, не тратять свойого права горожанства. Комісія звернулась за посередництвом шведського уряду до Ліги Націй і предложила комітетові знавців для зміни міжнародного права свій проєкт у цій справі. Комісія станула на становищі, що подружа не повинно мати ніякого впливу на державну приналежність жінки, яка має мати вільну руку і свободу задержати власну приналежність або натуралізуватись у державі мужа.

Комісія „рівних умовин праці" внесла цілий ряд резолюцій, які жадають рівної платні за рівну працю, як фізичну так умову, і спеціяльної опіки жінки в тяжі та початках материнства.

Характеристичною була резолюція, яка осуджувала промисловий американський закон заборони нічної праці жінок, мотивуючи це тим, що нічна праця мусить бути знесена для всіх робітників.

Комісія незамужної матері та її дитини руководилась поглядом, що всі діти мусять бути рівні для держави і громадянства, а незамужна матір не може бути упосліджена, ні економічно ні морально. Одна з резолюцій припоручила всім національним секціям „Суфражу" перестудіювати проблєму незамужної матері в своїх краях і впливати на солідарність жінок усіх верств у цьому питанні.

Комісія причинків для родини та її опіки ухвалила, що робітник має побирати причинки для кожної дитини, які були би рівні мінімуму удержання цієї дитини відповідно до віку. Родинні причинки не мають бути винагородженням платного робітника, але признанням вартости дитини для загалу. У цьому напрямі мають працювати жінки-посли усіх держав, які є членами суфражу.

Комісія рівної моралі та боротьби з торговлею жіноцтвом опрокидує та осуджує рішуче цілу систему реґляментації проституції та жадає в своїх резолюціях, щоб усі закони, які відносяться до публичної моралі та опіки здоровля, не робили ніякої ріжниці між жінкою і мущиною. Комісія уважає теперішні методи бротьби держав з проституцією іллюзоричними з погляду санітарного і шкідливими під оглядом соціяльним. Як приклад подає Велику Британію та Голяндію, де знесення реґляментації і відповідно до цього змінена система принесла надзвичайно гарні висліди. Для доцільної боротьби з цим найбільшим соціяльним і моральним лихом жадає комісія введення відповідної методи біольоґічного виховання, у всіх школах цілого світа. Виховання це повинно опиратись на точному навчанні природничих наук і на принципі відповідальности, як моральної так і соціяльної усіх одиниць, без ріжниці пола.

Поза комісіями занимався конґрес справою праці жіноцтва в політичних партіях. Конґрес станув на становищі персональної праці, опрокидуючи творення окремих жіночих партійних ґруп, при чому припоручив жінка-послам обєднуватись без ріжниці політичних переконань для оборони чисто-жіночих інтересів.

Третя частина праць конґресу: маніфестаційна проявлялась у вечірних зібраннях і мітінґах. До таких належало офіційне відкриття конґресу, привіт жінок усіх народів, маніфестаційний вечір „Жінки проти кодексу Наполеона", мітінґ жінок-парляментарок, привіт парляментарів цілого світа для їхніх товаришів-жінок. Маніфестація в „Трокадеро" під девізою „Жінки всього світа за миром" і вечір в „Опері". Підчас тих всіх вечірних прилюдних мітінґів промовляли крім жінок визначні політики як Франції так і инших держав при виповнених по береги салях. Характер зібрань був пропаґандивний з надто може маркантною пацифістичною закраскою. В париському конґресі взяли участь представниці 44 народів, а саме прислали свої делеґатки: Австрія, Австралія, Бельґія, Бразилія, Бермудас, Данія, Єгипет, Еспанія, Фінляндія, Естонія, Полуднева Африка, Куба, Злучені Держави, Франція, Велика Британія, Німеччина, Греція, Голяндія, Мадярщина, Ісляндія, Індії, Ірляндія, Італія, Китай, Литва, Люксенбурґ, Нова Зеляндія, Норвеґія, Палестина, Порто-Ріко, Портуґалія, Румунія, Сирія, Швеція, Швайцарія, Нова Земля, Чехословаччина, Туреччина, Україна, Ураґвай, Югославія, Перу, Японія і Ямайка.

З невідомих причин Польща не вислала своєї делеґації, як також не брала участи в працях „Суфражу" по комісіях.

Українська делеґація складалася з 4 членів, а саме пп. Лотоцької-Токаржевської, Мишківської, С. Авдикович і О. Шепарович.

Українська делеґація мала уповноваження від „Союза Українок", який від 1923 р. є членом „Суфражу". Безумовно, що ми як представниці недержавної нації не могли виказатись успіхами в ідеольоґічній праці, тимбільше, що в Польщі не маємо ще своїх представниць у соймі. Все-ж таки на конґресі ми були рівнорядними членами з правом голосування, на салі виднів напис „Україна", в „Сорбоні" і в „Трокадеро" висів синьо-жовтий прапор, а голова нашої делеґації сиділа на офіційних вечерах в президії, з національною стяжкою. Тричі довелось нам забирати голос, з чого раз сказаний був привіт від імени українського жіноцтва.

У всіх засіданнях комісій і загальних, українська делеґація брала активну участь, а до президії передано меморандум з поясненням нашого сучасного положення.

Для виставки передано 2 ручні гуцульські роботи, а до пресового відділу річники „Жіночої Долі" і „Нової Хати".

Підчас неофіційних зібрань конґресу мала українська делеґація спромогу познайомитись з жінками ріжних народів а париський конґрес залишився для нас усіх дуже симпатичним спомином.

**О. Шепарович.**

(„Діло").

# ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

**В справі о. В. Копитчака** подає адміністрація до відома, що Бр. св. Йосафата в Ню Йорку дало з каси $5, а зібрано між членами $35, разом $40 та переслано до адміністрації для о. Копитчака, покликуючися на статтю „Свободи", в якій та справа була піднесена.

# ПОДЯКИ

Складаю сердечну подяку, що мені Головний Уряд У. Н. Союза дав 50 долярів з фонду бідних за мою невиличиму слабість.

Най Українці приступають громадно до такої сильної й корисної орґанізації.

**Михайло Горощак,**
відділ 2-гий, Моткармел, Па.

Я низше підписаний член У. Н. Союза з від. 81 з Куртис Бей, Мд., складаю сердечну подяку Головному Урядови У. Н. Союза за допомогу з каси фонду убогих в сумі $50.

**Олекса Букат.**

# З українського життя в Америці.

### ШИКАҐО, ІЛЛ.

**У відповідь Січовій Централі.**

**(Від Редакції:** П. Степан Мусійчук надіслав нам листа, в якім просить нас, щоби ми коли не з громадянського то хоч з людського обовязку дали йому спромогу відповісти публично на ті закиди, які йому поробила Централя Січей в Америці. Задержуючу повну невтральність що до самого конфлікту, даємо отсим п. Мусійчукови можність відповісти).

Ніколи не надіявся я того, що за мою мозольну 5-літну працю в Січовій Орґанізації дізнаю так тяжкої кривди з боку Січової Централі. Централя Січової Орґанізації, а правильнійше „єдиновласник"-отаман д-р С. Гриневецький заплатив мені гірко з пімсти за се, що я явно заявляв, що монархізм і скоропадщина убє Січову Орґанізацію. За ту правду хочуть мене тепер укаменувати. Чи дійсно монархізм і „єдиновластє" убили Січову Орґанізацію, про се знають всі попередні і теперішні старшини, бувші і теперішні Січовики і ціле громадянство. Знають, що на зїзді у Філаделфії в червні 1924 р. Січ. Орґ. числила звиж 2,000 (два тисячі) членів — а нині на сотки нема що рахувати.

Бувби С. Мусійчук сидів тихо і не виступав проти поганої програми Централі Січи — то була би Централя Січей не витягала публично його справи. — Так пише сам отаман в „Січи" ч. 15 з 1. серпня 1926. З сего виходилоби, що в Січи могли би бути люде всіляких характерів, моглиби допускатися і найгірших злочинів — але так довго, доки вони не виступають проти „влади". Та за те, що я обізвався, винайшли на мене бук і то великий. Зроблено, що я здефравдував 587 долярів Січових грошей. Як се сталося, про се власне хочу писати.

Фактом є, що вже зимою 1925 з проголошенням єдиновластя в Січ. Орґ. і Скоропадського Богом України я завзято боровся проти сего на кождім мітинґу Централі. Відважно в очи тикав, що з сеї муки хліба Україні не буде, бо мука ся затроєна. Фактом є, що через мене Назарук, батько сеї ідеї, нераз хотів резиґнувати з редактора „Січи", бо я стримував богато його статей, щоб не були поміщені в „Січи" — статтей, що плюгавили все, що дороге українському серцю. Одною з таких статтей була погана стаття, звернена проти д-ра Кирила Трильовського. Поміг мені стримати поміщеннє цеї статті в „Січи" д. М. Майорчак, Д. Заболоцький і цілий шикаґовський округ. Стриманнє сеї статті спричинило, що мене усунено з Централі 11. серпня 1925.

Весь січовий загал бачив, що Централя не іде витиченим шляхом, і до мене приходила маса листів приватних від старшин і січовиків, та в листах напирали на мене до скликання надзвичайного зїзду та зреформовання Січ. Орґ. Бачучи се, Назарук вніс свою резиґнацію з редактора Січи, подаючи за причину, що я не можливий до „єдиновластя". Я знов, щоб мати з тим всім спокій, вніс свою резиґнацію з менажера і головного секретаря, бо не міг довше терпіти щось подібного. Се сталося 21. мая 1925 на засіданню Централі.

Резиґнації сі ми мали внести ще раз на зборах II. округа 23. мая 1925. Перед сими зборами отаман і редактор постановили зробити зі мною угоду.

Я послухав їх і згодився на усе, бо предвиджував, що з сего вийде на зборах роздор і Січ. Орґ. розлетиться. Згодився з ними згідно працювати далі тільки для ратовання Січ. Орґ., яка і так вже змаліла і щораз упадала. Угоду нашу Назарук записував, а що не є стеноґрафом, понаписував богато такого, чого я ніколи не говорив. Витяг з сего протоколу поміщений в „Січи" ч. 15. з 1. серпня 1926. Мої вислови в тім протоколі про Батька Кирила Трильовського поперекручувано. Я говорив, що я вихований під впливом Трильовського і хоч ширив тоді ідею радикалізму та виступав проти кацапів, попів і ляцько-австрійських жандармів — то все те було в той час корисним. Говорив, що Трильовський розбурхав, тобто оживив нарід і за се я його все шанував і шаную і буду шанувати. Говорив я, що конкордату я не розумію і, що „Січ" не повинна сим заниматися а робити січову роботу. Говорив я, що коли Січ буде вести Січову роботу а не ширити монархістичної ідеї, то я проти неї і проти уряду ніколи не піду (сам я прецінь був в уряді).

Щодо самого звіту авдітора-контрольора, річ мається так: Я опустив Січову друкарню і Головний Заряд 11. серпня 1925 і контрольор контролював книжки мої від Зїзду у Філаделфії від 1. червня 1924. до мого відходу. Контролював без моєї присутности—по моїм відході. Вправді кликано мене до контролі, але тоді, коли я за ніяку ціну не міг явитися, бо працював. Я просив, щоб зачекали. Чекати не хотіли. По скінченню контролі покликано мене 1. грудня 1925, щоб я з контрольором справу полагодив. Я прийшов зі свідками, а отаман замісць дати мені нагоду вияснити всі справи контрольорови, накинувся на мене з лайками. Давав мені невмісні запити і які були запити така була й відповідь. Сі відповіди рівнож оповіщені в „Січи" ч. 15. з 1. VIII, 1926, як витяг з протоколу з 1. XII. 1925. Протокол сей ані я ані мої свідки І. Ґабро, І. Дмитрів і М. Майорчак не підписали, бо по прочитанню його показалося, що написано не так, як говорилося. Писав протокол Назарук. Про се сі свідки можуть нині сказати. Дня 17. червня 1926 я прирік все з контрольором полагодити до 2. тижнів. Якраз в два тижні, 1. липня 1926, я явився з контрольором до полагодження, та отаман з пімсти за мої дописі в „Свободі" і ин. часописях не позволив мені з контрольором нічого переходити; накинувся на мене з грубою лайкою. В той спосіб не мав я змоги себе виправдати. Можу це зробити доперва тепер і то прилюдно.

Щодо дефіциту то справа мається так: Орґанізація видала мені не $123.50, але більше гроша на купно значків почтових до висилки часописи. Де сі гроші? Куповано стемпси (значки). Прецінь кождий знає, що вислати одно виданнє „Січи" коштувало найменче 10 долярів. Таких видань було 24 в рік. А чи контрольор хотів, щоб я своїми грішми се покривав? Дрібні видатки, які я мав на протязі місяця, я не втягав поодиноко. Я платив своїми грішми, а при кінці місяця виписував з отаманом чек на сю видану суму на своє імя, або діставав „кеш". Сей чек вписував як загальні дрібні видатки, а брав його собі, бо цілий місяць платив дрібні видатки з своєї кишені. Чи-ж се не ясне? Контрольор Фльора каже, що так воно є і так повинно бути, але леґально мало бути в книжках 2 рази вписано. Чи се леґально чи не леґально, але він сам знає добре, що гроші з тих чеків мені належались, бо я їх видав на орґанізаційні потреби.

Де є $200.55? Прикро мені, але мушу тут оповістити немилі річи. Ви знаєте, Пане Отамане, що процес Січ. Орґ. з о. І. Гундяком коштував 700 дол. (Се дійсна дефравдація Січового гроша, бо не треба було казати: „Я йому вріжу". Таке різаннє коштує. Жаль, що контрольор д. Фльора не знайшов сего, а то тому, що його в книжках нема). Про се знає весь шикаґовський загал і Ви знаєте, Пане Отамане, що я Вам на сей процес дав власними руками з січової каси 250 долярів — чого Ви казали ніґде не втягати в книжки, а звернете. Казали Ви мені сего нікому не говорити і я Вас досі не зрадив. Ви зрадили самі себе. Мені сих гроший Ви досі не звернули, щоб я їх там до каси дав. Звернули Ви їх до каси? Зверніть і буде покритий дефіцит. Ви знаєте далі, що я Вам купив і вручив першого падолиста 1925 р. булаву, як презент, а не як офіціяльну парадову булаву. Ся булава коштувала 126 долярів з центами. 100 долярів взяв артист різьбар Якібюк а 26 долярів коштували приоздоби і скриночка. Кошти сеї булави мали покрити ті, що мені помогли Вам сю булаву купити, і які підписані на грамоті, врученій Вам з булавою, а іменно: П. Задорецький з Ню Йорку, Онуферко з Пітсбурґа, Т. Кошіль, І. Каралаш, М. Федитник з Дітройту, І. Войціцький, А. Станґритчук і В. Тритяк з Клівленду, Д. Заболоцький, О. Тарнавський і Централя в Шикаґо. Покрили вони сі кошти? Правда, що ні? А гроші дано з орґанізаційного фонду. Верніть, Пане Отамене, ті гроші до каси, то не буде дефіциту. Вони рівнож ніґде не вписані, а виплачені. Або верніть булаву.

Дальше: Ви знаєте, (знає про се і І. Шкраба, М. Майорчак і я), що при купні друкарні для „Січи" в лютім 1922. зроблено „підливаннє" і се коштувало 150 дол. Сі гроші взято з Січової каси. Ніґде сего не втягнено. Чи є вже сі гроші в касі? Я знаю, що нема. Верніть і сих 150 долярів, то покриєте не тільки весь дефіцит, а ще й остане. Решту лишаю на пізнійше.

Щодо мотивів д. Фльори, що я „не мав знання до провадження такого бизнесу" і, що „книжок не провадив в порядку", то скажу коротко: Чому д. Фльора не прийшов в 1919—20 році і не запровадив системи книговодства та бизнесу в Січовій Орґанізації?

Кожда орґанізація, чи то товариство має свою систему провадження книжок, бо має свої ріжні і відмінні фонди. У нас вибирається чоловіка до праці чи то на уряд, не питаючися, чи він знає сей фах. Вибирається такого, що уважається за найліпшого до сего. Таке було і з вибором мене. За книговодство стидатися не маю чого, книговодчиком я ніколи не був. В Січовій Орґанізації працював я від 1920—1922 яко головний секретар, менаджер, редактор, експедитор. З закупном друкарні вибрано мене ще й на менаджера друкарні. Я в друкарни не застав нічого. Всю систему завів сам так, як уважав найліпше. Ніхто мені не поміг, бо і тільки не розумів. До приходу Назарука робив я яко: менаджер, редактор, секретар, скарбник, дженітор, віндоввашер, експедитор, пресер, пеймейстер і т. п. До того провадив і книжки, бо офіціяльного книговодчика не було звідки утримати. Про те, як я провадив книжки і бизнес друкарні, знають два Січові Зїзди 1922 і 1924. Була контроля на обох зїздах і на обох я дістав подяку за працю та вотум довіря. Аж тепер вже я непорядний, бо не хотів допустити, щоб Січ пішла манівцями. За се мене усунено і тепер бється. Бє мене той др. С. Гриневецький, що все з пімсти бив в „Україні" (часописі, що виходила літом 1916) бив о. Н. Струтинського, називаючи його „гербу сасом" і т. п., бив церкви, бив о. Гундяка, бив д-р О. Грицея, Петлюру, Петрушевича, Мишугу.

Виключеннє мене з Січи для мене не дивне. Однак воно смішне, ось чому: Виключаєте з Січи тих, що Вас до Січи втягли. Пригадайте собі, як Ви з Поляками гуляли. Не встидайтеся, бо про се знає ціле Шикаґо. Пригадайте собі, як я з Майорчаком, І. Шкрябою, Л. Стахурським і ин. втягнули Вас до 15 сотні Січи в Шикаґо, а потім і на отаманського коня всадили та ще й булаву дали.

З Січової Орґанізації Ви мене виключили через моє неплаченнє вкладок. Я членом монархістичної ґрупи московсько-польських попихачів не був і не буду. Я є однак і буду Січовиком і членом великої Січової ідеї, що раз вже зеднала молодь в 100-тисячну армію Січового Стрілецтва і вірю, що ще раз повстане правдива Січова Дружина і Стрілецтво і що власними силами вибере собі власну українську державу.

Хоч Ви 10 місяців вже тримаєте мене в залозі, я не боюся, а говорив те, що думав, бо не почувався до вини. Сумліннє в мене чисте. Українському народови кривди не вчинив. Продажними стежками його не водив і не поведу. Манівцями не ходжу, а проти Вас так довго буду боротися, доки Ви будете вести нарід дорогою монархістичної федерації з Москвою і Варшавою. Я сею дорогою не піду, бо я знаю, що вона для нас Українців була і є шкідлива. Коли наші предки Запорожці билися проти московсько-польського монархізму і їх „єдиновластя", то й ми, їх потомки, будемо йти тою самою дорогою. Ідея монархізму і скоропадщини України не спасе; а тому, що я в се вірю, попирати Вас не можу.

## МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільних Козаків, від. 316, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в четвер, дня 12. серпня 1926, точно о годині 8-ій вечером. Обовязком кождого члена прийти раз в місяць на збори. Кождого місяця напоминаєсь членів, щоби приходили на збори та щоб платили кождого місяця розмет, на жаль декотрі члени цего не роблять, думаючи, що секретар є на те, аби писав оголошення, а Свобода є на те, аби поміщувати оголошення. Ще раз пригадуєсь довжникам, коли член не заплатить оден місяць на час розмет до товариства і У. Н. Союза, а захорує, такий член запомоги не дістане, щоб опісля не нарікав, що урядники остро поступають. Справоздання контр. комісії минувшого місяця не було з причини неприсутности одного члена контр. комісії, отже повідомляється, що те справозданє буде сего місяця. — Тов. Вільних Козаків.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 220, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться 14-го серпня, в суботу, о годині 7-ій вечером, в гали парафіяльній під ч. 4950 Савт Палайна ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ. Неявившийся член буде караний. — Григорій аГврилюк, предс.; Іван Чорній, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Содільська Січ, від. 141, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітинґ відбудеться дня 15. серпня о годині 2-ій пополудни в гали церковній на Clippert. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Будесь принимати нових членів без вступного до Товариства і до У. Н. Союза. Обовязком кождого члена придбати нових членів. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. Неявившийся член на сей мітинґ заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Мих. Ших, предс.; О. еШремета, кас.; Т. Ворко, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Зап. Січ, від. 75, повідомляє всіх своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 15. серпня, о 1-ій годині пополудни в гали під ч. 3464 Cicotte Ave. Взиваєсь всіх членів зійтись численно, бо маємо богато важних справ до полагодження. Подумайте, що з причини малого числа членів на мітинґах, справа за сиротинець не зістала до сего часу вирішена, отже взиваєсь всіх товаришів, щоби приготовились до вирішення тої важної справи на сім мітинґу. Будесь також роздавати нові статути і будесь принимати нових членів до Тов. і У. Н. Союза без вступної оплати. — Стефан Дідула, секр.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".**

---

Іван Франко.

# ПАНСЬКІ ЖАРТИ.

ПОЕМА

ОСТАННІХ ЧАСІВ ПАНЩИНИ.

(2)

### V.

Виновники бунту. — Польські емісарії. — Руський люд. — „Піп бунтує".

„Бунтує хтось!" — Мій Боже милий,
Хто в нас тоді не бунтував!
Урядники панів вязнили,
Що революцію чинили;
Пани знов світу голосили,
Що сам уряд попідкупляв
Хлопів, щоб шляхту мордували.
Одні в Жидах вини шукали,
Ті Єзуїтів приплели,
А инші знов ширили вісти:
То демократи, комуністи
І емісарії були.

А серед тої колотнечі
Мужик стояв, зігнувши плечі,
Німий, сліпий, а всім грізний.
Бо й як же-ж! Після вікової
Тиші, мов ураган страшний
Зірвавсь, і то без ніякої
Причини, й кровію братів
Країну рідну обагрив.

Ні, се аж надто очевидно,
Що тут якась рука брудна
Навмисне із самого дна
Душі народньої бизстидно
Й безбожно вгору підняла
Найдикші страсти, задурила
Народній розум, заглушила
Чуття, і тисла, і вела
Нетямні руки до удару.

Хоч від тарнівського пожару
Вже рік минув, хоч дні лічив
Ценґлевич в Куфштайні, Дембровський
Над Вислою в землі десь гнив,
А в Львові голову зложив
На Гицлівській горі Вішньовський,
Проте раз-в-раз по краю йшли
Якась холодна дрож, трівога,
Всі ждали вибуху нового,
Що ранку дякували Богу,
Що ніч без вибуху пройшла.

Немов недужий в лихорадці
Після тяжкої операції,
У сні й на яві все тремтить,
За леда дотиком зриваєсь,
Не знає сам, чого лякаєсь,
Лиш теє чує, що болить, —
Так край наш по різні два літа
Тяжкий настрій переживав,
Так конаннє старого світа
Важке болючо відчував.

Тай ще одно цікаве діло!
Хоч руський люд в страшні ті дні
Ніде де кидавсь до різні —
(Про Горожану скажу сміло,
Що потерпіли там пани
Найбільше з власної вини,
Що битву почали з хлопами) —
А навіть декуди ставав
І сам панів обороняв
Перед мазурськими товпами,
Проте і в нашій стороні
Не ласкавійшими очима
Дивився пан на християнина,
Ніж у самій Мазурщині.

Знать, думали: що вчора там,
Те нині може статься нам,
Ще й гірш, бо тут ми в чужині.
То-ж дикі слухи не втихали
І всіх в напруженню держали
І у роздразненню важкім.
Мов хмари над селом нависли,
І з них от-от ударить грім,
Так нашій шляхті в році тім
Бунт хлопський не сходив із мисли.

От і не диво, що коли
Такий настрій побачив людський
І вчув, що й коршму почали
Минать, горілки не пили —
„То бунт!"—аж скрикнув пан Мигуцький.
Та хто бутує? Перебрав
Усіх смілійших, дотепнійших,
Що здавна їх на оці мав, —
Та з них ніхто нічо такого
Підозреного не зробив,
Щоб міг вину звалить на нього.

Питає, чи не проїздив
Який комісар? Чи якого
Письма хто з міста не приніс,
Чи не скликали де громаду,
Не радили таємну раду?
Ніхто не бачив. — „Що за біс?" —
Міркує пан, і сюди, й туди,
Серед покою мовчки став,
Аж голову схилив на груди,
З натуги дум аж засвистав.
Втім скочив, затремтів, рукою
Ударивсь двічі по чолі:
„Дурний я!"—скрикнув.—„Я тут стою
І мучусь, бюся сам з собою,
Хто люд мені псує в селі,
І зза десятої границі
Пронюхую бунтівників,
А бунту сущої криниці
Заткати й досі сам не хтів.
Найголовнійший емісар
Під боком в мене бунт готує.
О, Sapperment! Warum nicht gar!
Та-ж се, напевно, піп бунтує!"

### VI.

Старий руський піп. — Піп-учитель. — Авдієнція попа в пана.

Старий був, смирний піп у нас,
Іще з тих давніх, мало вчених,
У Луцьку, чи в Холмі свячених,
Що то жили й робили враз
Із мужиком, що поглядали
На панський двір трівожно, мали
Для пана лиш низький поклін,
І ненастанно почували,
Що їм чужий, ворожий він.

А пан, хоч явно не цурався,
Все здалека від них держався,
Не сповідавсь, не причащався,
А як яке лучилось діло,
Що змовиться з попом веліло,
У двір до себе закликав,
Та до покоїв не пускав.

Попам сільським лиш тілько всього
Було із попування того,
Що на ту панщину не йшли.
Ґрунт між громадою держали,
За треби, що хто дав, те брали,
І з праці рук своїх жили.

Не думав, певно, старовина,
Наш піп, не снив, мабуть, і сном
Що надійде така година,
І перед панськими очима
Зістане він бунтівником.
Та довелось!

Вдівцем бездітним
Багато літ він жив у нас,
Аж заманулось йому раз
Заняться ремеслом просвітним.
Хоч сам він не багато знав,
Та як у полі вже робити
Не міг, то щиро забажав
Дітей хоч читання навчити.

Не довго й думавши, давай
До себе дітвору скликати.
Веде їх літом в поле, в гай,
Зимою до своєї хати.
І не відразу їх садив
За книжку, ані за азбуку.
Чи то тому, що й сам блудив
За мало в книгах, чи судив
Він гостро книжную науку —
Він зацікавлював дітий
То повістками, то казками,
А головно на сей святий
Великий божий світ-природу
Раз-в-раз увагу їх звертав.
На кождім кроці свого ходу
Він щось цікаве зустрічав,
Про все умів щось розказати,
І вмів до всього навязати
Чи то випадок із життя,
Чи корисну якусь науку.
Умів і кожде він дитя
Розрушить, взяти мов за руку,
Збудити власні в нім думки
І визвать власнії уваги, —
Так що малії дітваки
Обдерті, босі, залюбки
До нього йшли, мов овечки
До пійла в час літньої спраги.
Та річ у тім іще не вся:
Їх до попівської оселі
Не так тягла наука ся,
Як більш гостина в пан-отця,
Оті полуденки веселі
В просторій хаті, за столом,
Де піп і челядь вся гуртом,
Немов сімя одна, сідали.
Свобідно слуги жартували,
А пан-отець, мов батько всім,
Сього впімне, того наставить,
Як що робить, як ділом править,
А діти слухають, і їм —
Навиклим дома бачить голод,
Зносити дим і бруд і холод,
І чуть що-рана стук в віконце
І крик сіпак: „ану, чи конче
Вам буки треба? виходіть!"
Навиклим бачить невсипущу
Журу батьків і серце рвущу
Одну зітхання пісню чуть,
Тут, в тім кутку, де все ясніє,
Де чисто, тихо і приютно,
Де слова прикрого не чутно, —
Сам з себе якось ум міцніє,
Розширюєсь дитяча грудь.
Встають, ідуть в садок, гуляють,
Присядуть трохи відпочить.
От пан-отець читати вчить:
З прутків вербових укладають
Здорові букви на піску,
А далі й книжечку яку
Їм винесе; товпляться тут,
Цікаво в книжку заглядають,
Знайомі букви пізнають,
В слова знайомі їх складають.
Не знаю, Бог дає, мабуть,
Усяким людям всякі дари:
Одному ясний, сильний ум,
Що не знаходить в світі пари;
Другому рій крилатих дум,
Що, мов орли, летять за хмари;
Ще иньшим руки золоті:
Що очі бачуть, руки вдіють.
Який же дар дістали ті,
Що так дітей учити вміють?
Мені здається, в скарбі тім
Любви найбільш дісталось їм.

Чимало вчителів стрічав я
В життю, чимало жив з людьми,
А про такого й не чував я,
Щоб так з маленькими дітьми
Вмів поводиться, як покійний
Наш пан-отець. І що то був
За празник у селі подвійний,
Як на Великдень хлопці наші
У церкві складно заспівали,
На крилосі на переміну
Апостол по пунктам читали!
Мов рій у літі, люд загув,
Мами аж плакали. „Такого
Ніхто відвіку в нас не чув!
Чи бач, хлопята! Дармо каші
Не їли! Бач його старого,
Як вивчив!" В радісну, нестрійну
Громаду коло церкви збились
Батьки і стали міркувать,
Як пан-отцю віддякувать
За те. Та поки ще рішились,
Вже з двораків один спішив
У двір, щоб пану все сказати.
Пан, сам до церкви не ходив,
Щоб враз із бидлом не стояти.
Скінчилась служба, посвятили
Паски, аж ось з двора біжить
Післанець до попа: „В тій хвилі
Пан хоче з вами говорить."

Іде наш піп. В громаді тихо
Зробилось, посумніли щось,
Почули, що якесь тут лихо
Над ними без вини стряслось.
Гуртом хотіли проводжати
Попа, та він їх задержав:
„Не треба пана дратувати" —
Перехрестившися, сказав.

Пішов. З свяченим і з пасками
Громада коло церкви жде, —
Аж ось по хвилі він іде.
— „Христос воскрес! Та Бог із вами!
Чому не йдете по хатах?
Не бійтеся! Ніякий страх!
Пан лиш питав мене, як смів я
Без волі власти заводить
Якусь тут школу? Відповів я,
Що школи зовсім не завів я,
Лиш так приватно хтів навчить
Дітей письма, зовсім без плати.
„Ну, сього я вам заказати
Не можу" — згодя каже пан, —
„Лиш по добру пораджу вам:
Покиньте се пустеє діло!"
— „Я-б був його й не зачинав", —
Отак я пану відказав,
Коли-б до мене не наспіло
Із консисторії письмо:
„Не лиш дітей в селі навчати,
А й школи, де мож, закладати".
„Чи так? Ну се ще ми вздримо!" —
Сказав вельможний і рукою
Махнув на знак, що вже на днесь
Досить розмови! Йдіть в спокою,
Не бійтеся! А ви, хлопята,
До мене завтра всі на свята!
Ну, йдіть! Громадою такою
Не стійте тут ! Христос воскрес!"

### VII.

„Щось пану не вільно". — „Заведімо школу в селі". — Комісар Німець. — Панський жарт із комісарем. — Комісар бунтує. — Пан реагує. — Глуха війна між громадою й паном.

І почалась від того дня
Поміж громадою і паном
Глуха, постійна війна.
Се-ж перший раз та вість прийшла нам,
Що пан у свойому селі
Чогось то зборонить не сміє.
А то ми ось віки цілі
Жили й, мов жито на ріллі,
Туди хилились, відки віє
Могучий вітер панських слів,
Хлоп і подумати не смів,
Щоб проти панського бажання
Робити щось, а як не міг
Знести неволі та знущання,
То кидав все, в чужину біг,
Лишаючи дітей своїх
Іще на більше горювання,
Аж враз: „Не можу зборонити!"
Значить, є щось таке над ним,
Чого він боїться, чим
Йому не вільно погордити.

Почувши се, ціла громада
Немов наново віджила.
Ще в свята по хатах ішла
Оживлена, гуртова рада:
„Нам треба всіх дітей учити,
Пан нам не сміє зборонити."
Отак відважно гомоніли
Ті, що ще вчора так тремтіли.
„Нам треба школу завести!
Або-ж то ми такі послідні,
Що мусять наші діти рідні
Ярмо таке повік нести?"
Та — нічо крити шила в мішку —
Знайшлися старші, розважнійші,
Що вцитькувати принялись:
„Чого ви так розрешетились?
На-память слово те навчились:
„Не сміє". От чекайте лиш,
А він посміє вам! От краще
Мовчіть, щоб грішне тіло ваше
Не мусіло відповідать
За ваш нерозум!"

Посумніли
На тую мову сміливці.
У многих ще таки свербіли
Від панських буків синяки.
Та годі знов було ховаться,
Не бувши в лісі, від вовків.
От і прирадили удаться
До города і розпитаться
В комісаря, щоб він повів,
Чи можна буть громадській школі
В селі без панової волі?

Комісар Німець був у нас,
Немолодий уже паниськo,
Смішний такий. Було нераз
В село заїде в пізній час, —
В двір не заїде, хоч як близько,
А все до хлопа. Кисілю,
Борщу, вареників, логази
Поїсть, балакве. „Люблю
Я руська кльопа", — було каже —
„Я руськи кліп їм тесять літ,
І полюпив вас! Топрий люд,
Та кепськії пани отут.
То кльопіт. Я вам повітаю:
Як пан вас путе туше тис,
То мене йтіть, я ваше то знаю,
Такі йому контуції скраю,
Що путе з злости [illegible] крис".

(Дальше буде).

# Звіт Головної Контрольної Комісії У. Н. Союза

**відбувшоїся на днях від 6-го до 10-го липня 1926 р. в домі У. Н. Союза, під ч. 83 Гренд Стріт, Джерзи Сити, Ню Джерзі.**

## ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛ. РЕК. СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА.

Рух членів У. Н. С. за час від 1. січня до 30. червня 1926 р.

(ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ. СТАРІ І НОВІ РОДИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ)

| | |
|---|---|
| 1-го січня 1926 р. в У. Н. С. було повнолітних членів | 18.195 |
| Від 1-го січня до 30-го червня 1926 р.: | |
| Принято нових | 973 |
| Принято на ново | 321 |
| Принято з переступними листами | 201 |
| Прийшли з инших кляс | 92 |
| Разом | 19.782 |
| Від 1-го січня до 30-го червня 1926 р.: | |
| Суспендовано | 636 |
| Відійшли з переступними листами | 210 |
| Відійшли до инших кляс | 91 |
| Померли | 65 |
| Разом | 1.002 |
| Остало | 18.780 |

(МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ)

| | |
|---|---|
| 1-го січня 1926 р. в Молод. Департ. У. Н. С. було дітий | 10.667 |
| Від 1-го січня до 30-го червня 1926 р.: | |
| Принято нових | 1.052 |
| Принято наново | 164 |
| Понято з переступними листами | 93 |
| Разом | 11.976 |
| Від 1-го січня до 30-го червня 1926 р.: | |
| Суспендовано | 345 |
| Відійшли з переступними листами | 104 |
| Відійшли до инших кляс | 96 |
| Померли | 15 |
| Разом | 560 |
| Остало | 11.416 |

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ:

| | |
|---|---|
| 1-го січня 1926 р. всіх обезпечених, повнолітних і дітий членів в У. Н. Союзі було | 28.862 |
| Від 1-го січня до 30-го червня 1926 р.: | |
| прибуло повнолітних членів | 585 |
| прибуло дітий членів | 749 |
| Разом | 30,196 |

## ЗВІТ З КОНТРОЛІ ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ ЗА СІЧЕНЬ, ЛЮТИЙ, МАРТ, КВІТЕНЬ, МАЙ І ЧЕРВЕНЬ 1926 Р.

**П Р И Х О Д И:**

| | Владки від членів | Проц. від моргечів | Проц. від бондів | Проц. із банків | Сирітські части | Відзнаки книги і ин. | Сплата моргечів | Сплата бондів | Позичка | Календар | Рент | Разом |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Січень | 28.540.68 | 2.271.50 | 720.00 | 2.064.30 | 626.10 | 241.19 | 200.00 | | | 22.20 | | 34,685.97 |
| Лютий | 28.635.86 | 3,808.20 | 1.150.00 | | 600.00 | 219.42 | 885.00 | | | | | 35.268.48 |
| Март | 29.080.57 | 1.951.20 | 1.650.00 | | 1.980.00 | 278.18 | | 9.745.00 | | | | 44.684.95 |
| Квітень | 29.223.56 | 5.884.86 | 3.110.29 | 1.168.25 | 1.952.18 | 279.45 | 1.012.50 | 19.500.00 | | | | 62.179.94 |
| Май | 29.350.44 | 1.035.00 | 2.537.31 | | | 202.98 | | | | 18.85 | | 33.125.73 |
| Червень | 29.502.20 | 6.614.15 | 1.077.38 | | 400.00 | 213.26 | 470.00 | | 50.00 | | | 38.326.99 |
| Разом | 174.333.31 | 21.564.91 | 10.244.98 | 3.232.55 | 5.558.28 | 1.434.48 | 2.567.50 | 29.245.00 | 50.00 | 41.05 | | 248.272.06 |

**Р О З Х О Д И:**

| | Фонд посмертний | Фонд адміністр. | Фонд запомоговий | Фонд конвенц. | Фонд сирітський | Моргечі | Бонди | Фонд народний | Зворот позички | Календар | Рент | Разом |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Січень | 2.315.25 | 6.284.62 | 900.00 | | 709.45 | 21.000.00 | | | | | | 31,209.32 |
| Лютий | 6.945.50 | 4.461,16 | 1.209.00 | 1.066.21 | 2.551.44 | | | | | | | 16,233.31 |
| Март | 8.186.30 | 6.352.27 | 1.237.15 | | 2.704.93 | | | 500.00 | | | | 18.980.65 |
| Квітень | 14.170.60 | 4.656.34 | 1.700.00 | | 1.924.00 | 10.500.00 | | | | | | 32.850.94 |
| Май | 6.250.00 | 5.256.61 | 850.00 | | 1.745.25 | | | | | | | 14.101.86 |
| Червень | 9.700.00 | 4.485.99 | 875.00 | | 2.867.06 | 55.000.00 | | | | | | 72.928.05 |
| Разом | 47.567.65 | 31.496.99 | 6.771.15 | 1.066.21 | 12.502.13 | 86.500.00 | | 500.00 | | | | 186.404.13 |

ЗІСТАВЛЕННЄ:

| | |
|---|---|
| Готівка з кінцем 31. грудня 1925 остала | $218.955.99 |
| Прихід за час від 1. січня до 30 червня 1926 р. | 248.272.06 |
| Разом | $467.228.05 |
| Розхід за час від 1. січня до 30. червня 1926 р. | 186.404.13 |
| Готівка з кінцем 30-го червня 1926 р. остає | $280.823.92 |

### ГОТІВКА ЗНАХОДИТЬСЯ В СЛІДУЮЧИХ БАНКАХ:

**Фонд посмертний.**

| | |
|---|---|
| Provident Inst. for Savings, Jersey City, N. J. | $ 644.20 |
| Elizabethport Banking Comp., Elizabeth, N. J. | 11.615.66 |
| Germania Mutual Saving Ass'n, Elizabeth, N. J. | 18.638.47 |
| National State Bank, Elizabeth, N. J. | 2.877.28 |
| Peoples National Bank, Elizabeth, N. J. | 2.523.33 |
| Linden National Bank, Linden, N. J. | 20.300.00 |
| Linden National Bank, Linden, N. J. | 105.461.93 |
| Union Trust Co., Elizabeth, N. J. | 82.02 |
| | $162.142.89 |

**Фонд резервовий.**

| | |
|---|---|
| Dime Trust Co., Shamokin, Pa. | $ 3.376.77 |
| Union Trust Co. of N. J., Jersey City, N. J. | 11.034.99 |
| National State Bank, Elizabeth, N. J. | 30.170.59 |
| | $44.582.35 |

**Фонд запомоговий.**

| | |
|---|---|
| First National Bank, Jersey City, N. J. | $ 11.261.40 |
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | 17.364.02 |
| | $28.625.42 |

**Фонд сирітський.**

| | |
|---|---|
| Market St. National Bank, Shamokin, Pa. | $ 2.917.23 |
| Peoples Trust Co., Shamokin, Pa. | 5.590.21 |
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | 8.576.06 |
| | $17.083.50 |

**Фонд народний.**

| | |
|---|---|
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | $ 3.678.38 |

**Фонд конвенційний.**

| | |
|---|---|
| Linden National Bank, Linden, N. J. | $ 7.254:24 |
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | 13.45 |
| | $7.267.69 |

**Фонд адміністраційний.**

| | |
|---|---|
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | $ 17.443.69 |

### ІНВЕСТИЦІЇ ГОТІВКИ:

**Морґечі.**

| | |
|---|---|
| З днем 31. грудня 1925 було інвестовано в морґечах | $656.590.00 |
| За час шести місяців інвестовано в морґечах | 86.500.00 |
| | $743.090.00 |
| За час шести місяців сплачено морґечів на суму | 2.567.50 |
| З днем 30 червня 1926 остало на морґечах | $740.522.50 |

**Бонди.**

| | |
|---|---|
| З днем 31. грудня 1925 р. остало на бондах | $423.369.48 |
| За час шести місяців вийшов реченець бондам на | 29.245.00 |
| З днем 30. червня 1926 р. на бондах остає | $394.124.48 |



### ЛЬОКАЦІЇ ФОНДІВ.

**Фонд посмертний.**

| | |
|---|---|
| Готівка | $162.142.89 |
| Морґечі | 507.202.50 |
| Бонди | 291.749.98 |
| Разом | $961.095.37 |

**Фонд запомоговий.**

| | |
|---|---|
| Готівка | $ 28.625.42 |
| Морґечі | 20.000.00 |
| Разом | $ 48.625.42 |

**Фонд резервовий.**

| | |
|---|---|
| Готівка | $ 44.582.35 |
| Морґечі | 123.620.00 |
| Бонди | 49.231.00 |
| Реальність | 19.500.00 |
| Разом | $236.933.35 |

**Фонд адміністраційний.**

| | |
|---|---|
| Готівка | $ 17.364.02 |
| Друкарня | 16.000.00 |
| Разом | $ 33.364.02 |

**Фонд сирітський.**

| | |
|---|---|
| Готівка | $ 17.083.50 |
| Морґечі | 89.700.00 |
| Бонди | 53.143.50 |
| Разом | $159.927.00 |

**Фонд конвенційний**

| | |
|---|---|
| Готівка | $ 7.267.69 |

**Фонд народний**

| | |
|---|---|
| Готівка | $ 3.678.38 |

### БІЛЯНС.

**Стан чинний:**

| | |
|---|---|
| Готівка | $280.823.92 |
| Морґечі | 740.522.50 |
| Бонди | 394.124.48 |
| Реальність | 19.500.00 |
| Друкарня | 16.000.00 |
| Разом | $1,450.970.90 |

**Стан довжний**

| | |
|---|---|
| Фонд посмертний | $961.095.37 |
| „ резервовий | 236.933.35 |
| „ запомоговий | 48.625.42 |
| „ адміністрац. | 33.443.69 |
| „ конвенційний | 7.267.69 |
| „ народний | 3.678.38 |
| „ сирітський | 159.927.00 |
| Разом | $1,450.970.90 |

### МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ У. Н. С.

**Прихід.**

| | |
|---|---|
| Січень | $3.482.20 |
| Лютий | 3.002.12 |
| Март | 2.521.36 |
| Квітень | 2.554.86 |
| Май | 2.603.14 |
| Червень | 2.634.70 |
| Разом | $16.798.38 |

**Розхід.**

| | |
|---|---|
| Січень | $10.647.31 |
| Лютий | 396.85 |
| Март | 3,649.57 |
| Квітень | 837.97 |
| Май | 1.099.88 |
| Червень | 5.412.11 |
| Разом | $22.043.69 |

ЗІСТАВЛЕННЄ.

| | |
|---|---|
| Готівка з кінцем 31. грудня 1925 р. остала | $48.704.35 |
| Прихід за час від 1. січня до 30. червня 1926 р. | 16.798.38 |
| Разом | $65.502.73 |
| Розхід за час від 1. січня до 30. червня 1926 р. | 22.043.69 |
| Готівка з кінцем 30. червня 1926 р. остає | $43.459.04 |

**Повисша готівка знаходяться в:**

| | |
|---|---|
| Elizabeth Trust Co., Elizabeth, N. J. | $10.000.00 |
| Mutual Saving Fund Harmonia, Elizabeth, N. J. | 18.943.30 |
| Peoples National Bank, Elizabeth, N. J. | 772.44 |
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | 12.187.29 |
| Union County Trust Co., Elizabeth, N. J. | 1.556.01 |
| | $43.459.04 |

ІНВЕСТИЦІЇ ГОТІВКИ.

| | |
|---|---|
| За час 6-ти місяців інвестовано в морґечах суму | $18.300.00 |
| З днем 30. червня 1926 р. на морґечах остає | 36.300.00 |

БІЛЯНС.

**Стан чинний.**

| | |
|---|---|
| Готівка | $43.459.04 |
| Морґечі | 36.300.00 |
| Разом | $79.759.04 |

**Стан довжний.**

| | |
|---|---|
| Фонд посмертний | $59.259.73 |
| „ адміністрац. | 20.499.31 |
| Разом | $79.759.04 |

| | |
|---|---|
| З днем 31. грудня 1925 маєток Мол. Деп. був | $66.704.35 |
| Приріст за час шести місяців | 13.054.69 |

**Стара резерва Молодечого Деп. У. Н. С.**

| | |
|---|---|
| З днем 31. грудня 1925 стара резерва остала | $14.898.91 |
| Процент за час шести місяців | 290.61 |
| З днем 30. червня 1926 р. стара резерва остає | $15.189.52 |

**Повисша готівка знаходиться:**

| | |
|---|---|
| New Jersey Title Guarantee & Trust Co., Jersey City (час. деп.) | $14.803.76 |
| N. J. Title Guarantee & Trust Co., Jersey City (чек. конто) | 385.41 |
| Разом | $15.189.17 |
| Молодечий Департамент | 79.759.04 |
| Загальний маєток Молод. Департ. остає | $94.948.21 |

### ЗВІТ ДРУКАРНІ СВОБОДИ.

| Прихід. | | Розхід. | |
|---|---|---|---|
| Січень | $6.813.40 | Січень | $6.805.98 |
| Лютий | 5.523.66 | Лютий | 3.904.08 |
| Март | 5.724.64 | Март | 4.278.40 |
| Квітень | 5.626.11 | Квітень | 5.772.15 |
| Май | 6.147.25 | Май | 6.115.02 |
| Червень | 4.731.30 | Червень | 5.835.69 |
| Разом | $34,566.36 | Разом | $32.711.32 |

ЗІСТАВЛЕННЄ.

| | |
|---|---|
| Готівка з кінцем грудня 1925 р. остала | $ 8.110.29 |
| Прихід за час 6 місяців | 34.566.36 |
| Разом | $42.676.65 |
| Розхід за час 6 місяців | 32.711.32 |
| Готівка з кінцем червня 1926 р. остає | $9.965.33 |

**Готівка знаходиться:**

| | |
|---|---|
| На чековій книжці | $9.223.80 |
| В підручній касі | 641.53 |
| Депозит в ґазовій компанії | 100.00 |
| Разом | $9.965.33 |

Головна Контрольна Комісія знайшла всі книги у всіх департаментах як в найкращім порядку, в головній Канцелярії, як рівнож в адміністрації друкарні і книгарні взірцевий порядок.

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ:

**О. Шараварко. Омелян Рекрут. Григорій Пипюк.**

Контролюючи діловодство гол. урядників У. Н. Союза, так само переведено контролю діловодства Комітету Сиротинця. Гол. Контрольна Комісія отсим заявляє, що всі жертви, які вплинули на Фонд Сиротинця, ульоковуються в той сам спосіб, що всі другі фонди У. Н. Союза.

Чесну і совісну працю, яку виповняє Комітет Сиротинця, а іменно п. Михайло Угорчак як предсідатель і п. О. Ревюк як секретар, з головним фінансовим секретарем і гол. касієром У. Н. Союза, виконують без найменьшої платні і без жадних коштів, за що Контрольна Комісія поручає українському загалови відноситися до Комітету Сиротинця У. Н. С. з як найбільшим довірєм.

**Гол. Контр. Комісія У. Н. Союза.**





## НАЙБІЛЬШІ РІЧИ НА СВІТІ.

Найбільші дерева на світі є великанські чатинні дерева в Каліфорнії. Бувають високі на 90 метрів. Одно з них досягає навіть 107 метрів у гору, а 30 метрів має в обводі. Найбільшою пірамідою в Єгипті є Хеопсова піраміда в Ґізеґ, а то 148 метрів. Будували її 20 літ; кошти перечислені на нинішню вартість винесли би яких 40 мілїонів долярів. Найдовший міст є той, що лучить Бруклин із Ню Йорком, а саме 1¼ милі. Найбільший дзвін має Москва. Є на Кремлині. Високий на 6 метрів, у промірі отвору 7 метрів. Вилили той дзвін 1733 р. на приказ цариці Анни. Найсильнійша твердиня є Ґібральтар. Обведена потрійним, широким простопадним муром. Вважають її твердинею, яку годі зайняти. Найбогатший театр на світі є париська опера. Коштувала 35 мілїонів франків. Найбільша статуя, це Статуя Свободи біля Ню Йорку. Важить 25 тон, висока 46 метрів. Найбільша і найяснійша морська ліхтарня це та, що є в Гол Ґейд біля Асторії. Висока 76 метрів, має 9 електричних ламп зі силою 6.000 свічок кожда. Найдовший тунель на світі це тунель св. Ґотарда, довгий на 9 і чверть милі. Найбільший вентилятор проміру 9 метрів є в одній з копалень Трансвалю (Півд. Африка). Розгін вентиляторови дає парова машина зі силою 1,425 парових коней. Найбільший моторовий пасажирський корабель походить із корабельних варстатів у Монфальконе біля Трієсту. Курсує він між Трієстом і Південною Америкою, а скорість його 20 англ. миль на годину, при уживанню моторів Дізля, зі загальною силою 24,000 парових коней. Містота його виносить 23,500 тон, а довжина 192 метри, ширина 24 метри.